

Vroegtijdige herkenning van taalontwikkelingsstoornissen (TOS)

Joyce Rompelberg (Logopedist, Spraak- taalpatholoog)

Linda Berben (Pedagogisch Behandelaar, Taalcoach, Relatiebeheer)

David



<https://www.youtube.com/watch?v=1hORtDwhTyw>

Symposium TOS David taalprobleem.mp4

Taalontwikkelingsstoornis

- Wat is een Taalachterstand?
Als een kind achterloopt in zijn taal t.o.v. leeftijdsgenootjes en deze zonder hulp kan inhalen tot een gemiddeld niveau.
- Wat is een TOS?
Als een achterstand op spraak-/taalgebied dusdanig groot is en niet uit zichzelf kan worden ingehaald.
Een taalontwikkelingsstoornis is een neurologische ontwikkelingsstoornis van genetische oorsprong.
(Dale e.a., 1998; Bishop, 2006)

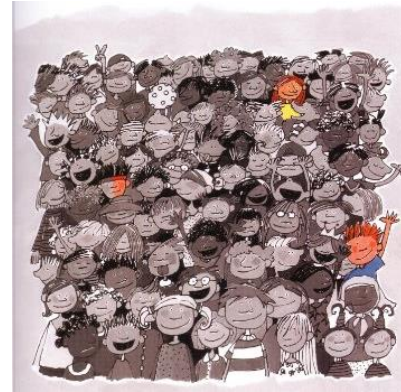
Comorbiditeit TOS

Comorbiditeit is eerder regel dan uitzondering!

Bij een derde tot de helft van kinderen met TOS komt voor:

- Bijkomende leerproblemen, bijv. dyslexie
- ADHD
- ASS

Prevalentie



Van alle 100 kinderen heeft:

- 1% -3% Autisme (Bishop, 2010)
- 3% - 5% ADHD (Bishop, 2010)
- 5% - 7%TOS (Tomblin, 1997)

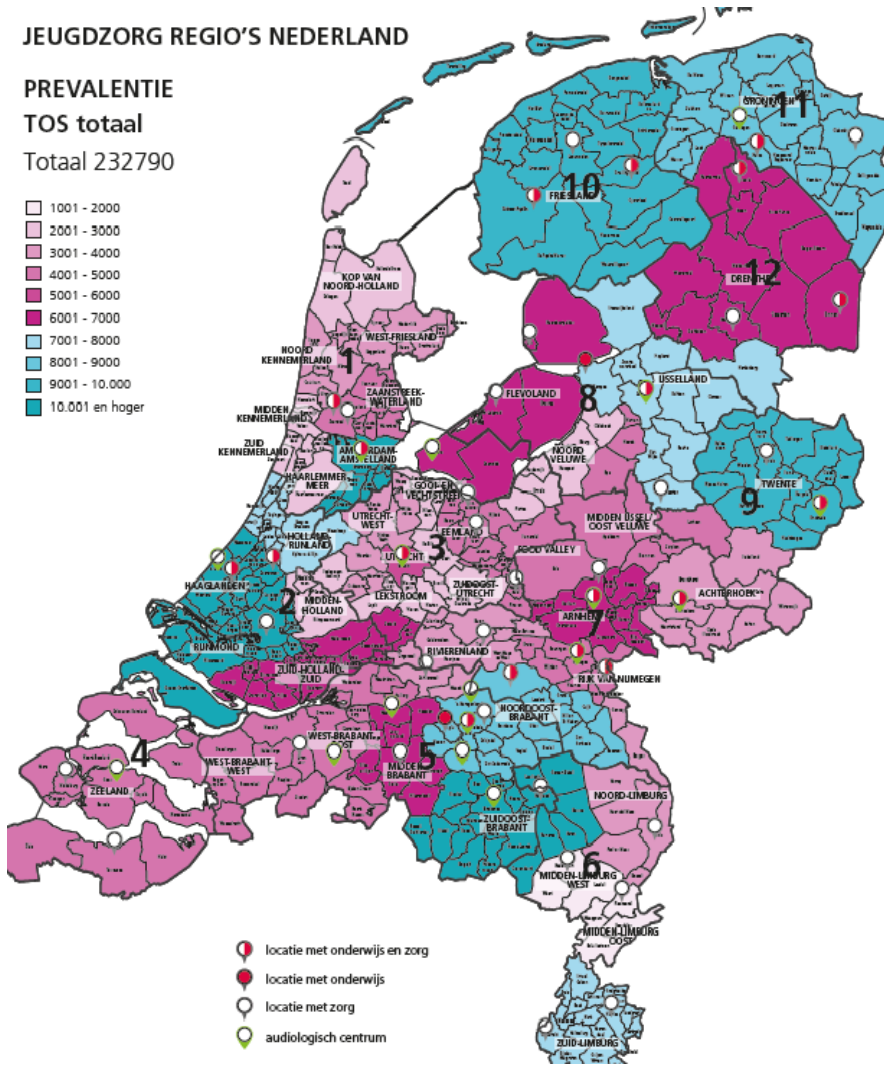
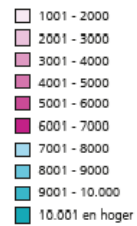
Cijfers vanuit prevalentie

JEUGDZORG REGIO'S NEDERLAND

PREVALENTIE

TOS totaal

Totaal 232790



Waarom vroegsignalering?

- 2 jarige leeftijd taalachterstand gesignaleerd
Te vaak gedacht: “ het komt wel....”
- => 40% haalt achterstand zonder hulp vanzelf binnen één of twee jaar in
=> 60 % haalt dit niet vanzelf in (*Rescoria, Mirak en Singh, 2000; Bishop en Plomin, 2003*)
- 5-7% van alle kinderen heeft een blijvend taalprobleem
=> Specific Language Impairment, specifieke taalontwikkelingsstoornis: TOS
- 4 jaar TOS → >50% met 5½ jaar nog steeds TOS
- 5½ jaar TOS → bijna alle kinderen met 15 jaar nog steeds TOS

Alarmsignalen spraak/taal 0-4 jaar

- Pre- of perinatale periode (APGARscore op 5 minuten lager dan 7)
 - Andere bijzonderheden bij geboorte

- Zintuiglijke ontwikkeling (SH, visusproblemen)
 - Intact zijn vd spraak en gehoororganen: schisis, verminderd gehoor
 - Weinig reactie op stem/geluid

- Motorische ontwikkeling
 - Geen goede aansturing naar mondgebied
 - Opvallendheden in grove/fijne motoriek

Alarmsignalen spraak/taal 0-4 jaar

- Gezondheid, constitutie
 - Frequent middenoorproblemen

- Sociaal emotionele ontwikkeling
 - Niet sociaal brabbelen
 - Snel boos/ verdrietig of juist heel teruggetrokken

- Cognitieve ontwikkeling
 - Aandachtsproblemen
 - Concentratieproblemen

- Familiaire taalzwakte
 - vertraagde spraak-taalontwikkeling, dyslexie, stotteren

Alarmsignalen spraak/taal 0-4 jaar

- Spraak/ taal ontwikkeling
 - Laat, weinig of niet brabbelen
 - Niet praten met twee jaar
 - Woorden kwijt zijn
 - Onverstaanbaar voor omgeving
 - Ouders begrijpen hun kind niet
 - Kind communiceert niet of weinig ook niet non-verbaal
 - Kind is niet testbaar (bij bv logopediste)
 - Begrijpt korte, niet alledaagse opdrachten niet

Alarmsignalen spraak/taal 4/5+ jaar

- Sociaal emotionele ontwikkeling
 - Moeite uiten van emoties
 - Begint een gesprek niet uit zichzelf
 - Vindt het moeilijk om een verhaal te vertellen
 - Vindt het moeilijk om iets uit te leggen
 - Regelmatig conflict met leeftijdsgenootjes
 - Kan moeilijk zijn grenzen aangeven
 - Moeite vriendschappen te beginnen en onderhouden

- **Cognitieve ontwikkeling**
 - Moeite om aandacht vast te houden

Alarmsignalen spraak/taal 4/5+ jaar

- Spraak/ taal ontwikkeling
 - Spreekt in korte, kromme zinnen
 - Woordvindingsproblemen
 - Geeft andere antwoorden op een vraag dan je verwacht
 - Mondelinge opdrachten worden niet correct uitgevoerd
 - Verstaanbaarheidsproblemen

Sneltest

- SNEL is bedoeld om (snel!) inzicht te krijgen in de taalontwikkeling van uw kind.
- De SNEL-vragenlijst bestaat uit 14 ja/nee-vragen over mijlpalen die de lijn volgen van de normale taalontwikkeling.
- Twee vragen met 'nee' beantwoord: onderin het scherm achter *uitslag* verschijnt automatisch het resultaat van de test.
- Meerdere uitkomsten mogelijk:
 - Geen bijzonderheden
 - CB/huisarts voor advies
 - Logopedist op bijv. psz



<https://www.kindentaal.nl/home>

SNEL staat voor Spraak- en taal Normen Eerste Lijn

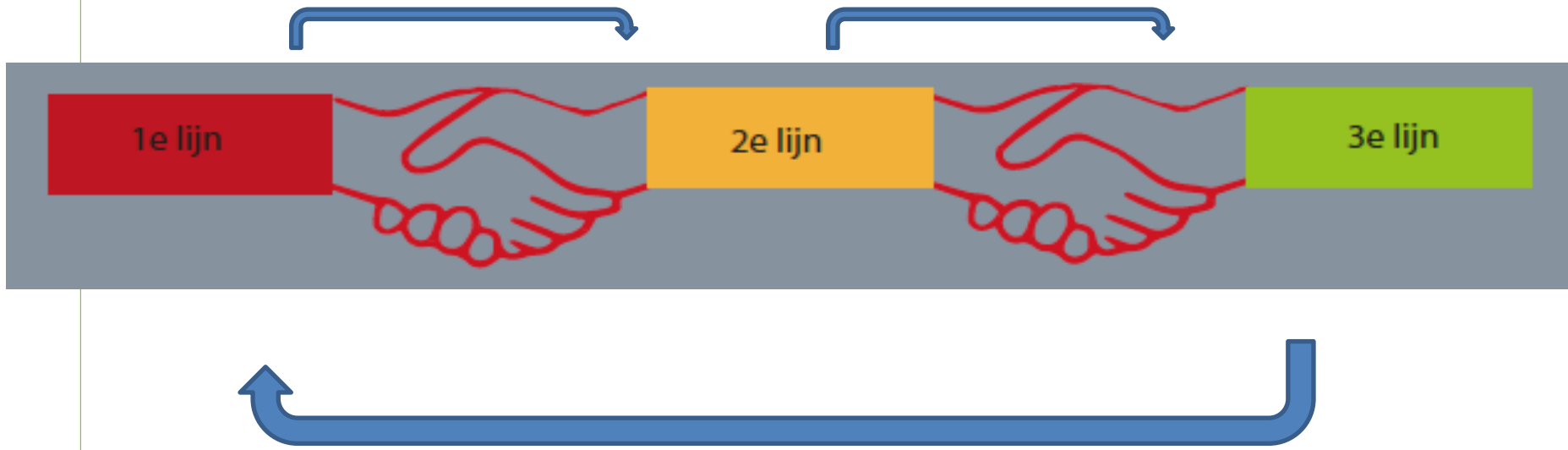
Wanneer ingrijpen?

Als je bij een kind problemen op het gebied van spraak, taalbegrip, taalproductie of andere gebieden signaleert

én:

- Als ouders/verzorgers zich zorgen maken
- Als een kind nauwelijks of slecht praat
- Als een kind niet of nauwelijks vooruitgaat in een periode van 3-6 maanden
- Als een kind frustratie laat zien of zich terugtrekt

Samenwerken



<http://www.kentalis.nl/professionals/verwijzers/>

Gevolgen van TOS voor jonge kinderen

Verhoogd risico op:

- Teruggetrokken gedrag
- Emotioneel reageren
- Lichamelijke klachten
- Cognitieve problemen (aandacht / concentratie, impulsbeheersing en informatieverwerking)
- Agressief gedrag
- Faalangst en onzekerheid
- Lees- en spellingproblemen

Gevolgen van TOS voor jongeren

Verhoogd risico op:

- Problemen met geletterdheid
- Sociaal functioneren / problemen in de communicatie
- Laag nonverbaal IQ en lagere opleiding bij 25 jaar
- Psychiatrische stoornissen (o.a. depressiviteit), drugs, criminaliteit
- Afhankelijker w.b. schrijven, telefoneren, reizen
- Minder goede kwaliteit vriendschappen
- Maatschappelijk minder succesvol



Bedankt voor je aandacht



Bij vragen of advies:
 Neem gerust contact op
 Maastricht: 043-3523939
l.berben@kentalis.nl
j.rompelberg@kentalis.nl